

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ



ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
імені Івана Боберського

КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ

RENAV 



Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ
ОНКОХІРУРГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ**

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

другого (магістерського) рівня вищої освіти

ступінь вищої освіти - Магістр

галузь знань 22 Охорона здоров'я

спеціальності 227 Фізична терапія та ерготерапія

спеціалізація: - 227.1 Фізична терапія та 227.2 Ерготерапія

Розробник: к.н.ф.в.і с., доцент Бас О.А.

Львів 2020

This project has been funded with support from the European Commission. This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни за вибором «*Фізична терапія при онкохірургічних захворюваннях*» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки *магістр* спеціальності 227 «*Фізична терапія, ерготерапія*».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є засоби і методи фізичної терапії.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна тісно пов'язана із іншими науками медико-біологічного циклу: анатомією, фізіологією, патологічною анатомією, патологічною фізіологією, пропедевтикою та семіотикою внутрішніх захворювань, онкологією, хірургією, фізичної реабілітацією, фізичної терапією, лікувальною фізичною культурою, фізіотерапією, масажем, а також з теорією та методикою фізичного виховання, кінезіологією, біомеханікою.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. *Сучасні тенденції побудови програми реабілітації при онкологічних захворюваннях та ускладненнях після проведеного лікування*

3. *Фізична терапія при онкохірургічних захворюваннях різної локалізації та ускладненнях після проведеного лікування.*

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Мета курсу** набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок для оцінки та корекції стану хворих з онкохірургічними захворюваннями що базуються на сучасних досягненнях провідних вітчизняних і іноземних вчених та світової практики, з основними принципами організації і проведення занять з фізичної терапії.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «*Фізична терапія при онкохірургічних захворюваннях*» є навчити студентів застосовувати набуті знання з даного предмету для реабілітаційного обстеження хворих при онкологічних та хірургічних захворюваннях та згідно даних обстеження складанню програми фізичної терапії, а саме: розробити і вміти корегувати програму фізичної терапії та ерготерапії з використанням сучасних реабілітаційних засобів, оцінити вплив фізичної терапії за одноразове заняття та курс лікування хворих при різних онкохірургічних захворюваннях.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

1. анатомію, етіологію та клініку захворювання,
2. особливості і принципи обстеження та лікування осіб з онкологічними захворюваннями,
3. загальні основи фізичної терапії та ерготерапії для осіб з онкологічними захворюваннями різної локалізації.

Вміти:

1. провести реабілітаційне обстеження та на його основі сформулювати реабілітаційний діагноз;
2. попередити розвиток загострень, ускладнень та рухових порушень після проведеного основного лікування та при застосуванні засобів фізичної терапії та ерготерапії;

3. здійснити підбір та обґрунтувати застосування тих чи інших засобів фізичної терапії та ерготерапії при онкологічних захворюваннях, враховуючи показання та протипоказання,

4. вміти розробити цілісну індивідуальну програму фізичної терапії та ерготерапії для осіб з онкологічними захворюваннями різної локалізації та ускладненнями після проведеного лікування.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1

Сучасні тенденції побудови програми реабілітації при онкологічних захворюваннях та ускладненнях після проведеного лікування

Тема 1. Загальні передумови надання реабілітаційної допомоги при онкохірургічних захворюваннях різної локалізації та ускладненнях після проведеного лікування.

Історичні передумови виникнення онкорекреації. Визначення понять «пухлина», «доброякісна пухлина», «злоякісна пухлина», «метастаз». Сучасні класифікації та клінічні прояви пухлин. Різновиди лікування пухлинних захворювань. Онкохірургічне лікування, ускладнення від нього. Види та періоди реабілітації залежно від етапу лікування. Показання та протипоказання до фізичної терапії при онкохірургічних захворюваннях

Тема 2. Побудова системи фізичної терапії при онкохірургічних захворюваннях різної локалізації та ускладненнях після проведеного лікування.

Міжнародна класифікація функціонування, інвалідності та здоров'я (МКФ), Показання та протипоказання до проведення реабілітаційних заходів. Червоні та довті прапори, як дороговказ у роботі фізичного терапевта.

Тема 3. Реабілітаційне обстеження пацієнтів при онкохірургічних захворюваннях різної локалізації та ускладненнях після проведеного лікування. Особливості підбору методів обстеження відповідно до виявленого порушення чи ускладнення. Стандартні та додаткові методи обстеження. Шкали, анкети та опитувальники, для оцінки якості життя, рухової, психоемоційної та соціальної сфер життя онкопацієнта.

Тема 4. Засоби фізичної терапії при онкохірургічних захворюваннях різної локалізації та ускладненнях після проведеного лікування.

Різновиди, класифікації та характеристика засобів фізичної терапії які застосовують при онкологічних захворюваннях та при типових ускладненнях від проведеного лікування. Практичне застосування та демонстрація засобів фізичної терапії відповідно до основного та реабілітаційного діагнозу та ускладнень від проведеного лікування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Фізична терапія при онкохірургічних захворюваннях різної локалізації та ускладненнях після проведеного лікування.

Тема 5. Особливості застосування засобів фізичної терапії при онкохірургічних захворюваннях різної локалізації та ускладненнях після проведеного лікування.

Рухові та функціональні порушення пов'язані з пухлинним ураженням різної локалізації (молочної залози та легень, крові та лімфатичної системи, головного та спинного мозку, кісток та м'яких тканин, органів черевної порожнини) та ускладненнями від лікування (при лімфостазі/лімфемії). Специфіка побудови реабілітаційної програми та підбору засобів фізичної терапії при таких станах.

3. Рекомендована література

Основна:

1. ACSM's Guide to Exercise and Cancer Survivorship 1 edition. By American College of Sports Medicine, Melinda Irwin Human Kinetics. - 189 p.
2. Cancer Rehabilitation 2E: Principles and Practice Michael D. 2018. - 1200 p.
3. Clinical Therapeutic Applications of the Kinesio Taping Method (3rd Edition). 2013. - 274 p.
4. Kinesio Taping for Lymphoedema and Chronic Swelling, 2006. - 172 p.
5. Lymphedema Management: The Comprehensive Guide for Practitioners 3rd edition Edition by Joachim Ernst Zuther , Steve Norton. - 392 p.
6. Lymphedema Management: The comprehensive Guide for Practitioners 2-E, by J. E. Zuther. Thieme, 2009.
7. Бас О. А. Фізична реабілітація жінок другого зрілого віку після мастектомії в післяопераційному періоді : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту : [спец.] 24.00.03 "Фізична реабілітація" / Бас Ольга Андріївна ; ЛДУФК. – Л., 2011. – с. 20.
8. Бас О. Кінезіологічне тейпування, як засіб фізичної терапії при лімфостазі / Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. - 2017. - №27-28. - С.13-17. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://lib.pnu.edu.ua/files/Visniki/visnyk-fizkult-2017-27-28.pdf>
9. Бас Ольга Особливості реабілітації пацієнтів з колостомаю / Ольга Бас // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: збірник наукових праць. Випуск 17 / Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського; головний редактор В.М. Костюкевич. – Вінниця: ТОВ «Планер», 2014.– С. 619-625. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/180>
10. Бас Ольга Реабілітаційне обстеження жінок після мастектомії / Ольга Бас // Молода спортивна наука України: зб. наук. праць з галузі фізичної культури та спорту. - Л., 2008. - Т.3. С.22-25. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/2668>
11. Білінський Б. Т. Онкологія : [підручник] / Б. Т. Білінський, Н. А. Володько, А. І. Гнатишак. – К. : Здоров'я, 2004. – 528 с.
12. Грушина Т. И. – Реабилитация в онкологии: физиотерапия. – М., «ТЭОТАР-Медиа», 2006. – с. 46-59.
13. Дрижак В. І. Рак молочної залози : [навч. посіб.] / В. І. Дрижак, М. І. Домбрович. – Т. : Укрмедкнига, 2005. – 152 с.

14. Клиническое руководство по кинезиологическому тейпированию / Под ред. М. С. Касаткина, Е. Е. Ачкасова. – Москва, 2017. – 336 с
15. Клінічна онкологія: Уч. посібник. /В.А. Коссе, І.М. Бондаренко, В.Є. Машталер та ін.; За ред. проф. В.А. Коссе, д.м.н. І.М. Бондаренко. - Дніпропетровськ. Арт-прес 2002. – 240с.
16. Макарова В.С., Комплексная физическая противоопухолевая терапия в лечении лимфом. Медицинская технология / Макарова В.С., Выренков Ю.Е., - М.: АНО «Лимфа», 2014. – 120 с.
17. Медсестринство в онкології: підручник / Л.М. Ковальчук, О.М. Парійчук, І.І. Романишин та ін.; за ред. Л.М. Ковальчука. — К.: ВСВ “Медицина”, 2013. – 512 с.
18. Мика К. Реабилитация после удаления молочной железы / пер. с польск. К. Мика. – М. : Мед. литература, 2008. – 144 с.
19. Ольга Бас Алгоритмізація процесу фізичної реабілітації жінок прооперованих з приводу онкопатології молочної залози / Ольга Бас // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: збірник наукових праць. Випуск 18 (Том 2) / Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського; головний редактор В.М. Костюкевич. – Вінниця: ТОВ «Планер», 2014.– С. 271-277. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/421>
20. Реабилитация онкологических больных // Под ред. В.Н. Герасименко. – М.: Медицина, 1988. – 272 с.

Допоміжна

1. Бас О. Вплив програми фізичної реабілітації на особливості відновлення функціональності верхньої кінцівки з оперованої сторони в жінок після мастектомії / О. Бас, Н. Кургалюк, А. Вовканич // Спортивна наука України. Науковий вісник Львівського державного університету фізичної культури. – Електронне наукове фахове видання: Львів, ЛДУФК. – 2011, № 11, С. 22-26 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sportscience.org.ua/index.php/Arhiv.html>.
2. Бас О. А. Особливості впливу авторської програми фізичної реабілітації на відновлення сили м'язів, больової і тактильної чутливості у жінок після мастектомії /О. А. Бас, А. С. Вовканич // Спортивна наука України. Науковий вісник Львівського державного університету фізичної культури. – Електронне наукове фахове видання: Львів, ЛДУФК. – 2011, №3, С. 3-10. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.sportscience.org.ua/index.php/Arhiv.html>.
3. Бас О. Динаміка відновлення амплітуди руху плеча з оперованої сторони у жінок після мастектомії / Сучасні тенденції у практиці й освіті з фізичної терапії : тези доп. Міжнар. наук. семінару. - Львів, 2016. - С. 9-11. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/6548>
4. Бас О. Особливості фізичного та функціонального стану жінок прооперованих з приводу раку молочної залози до проходження курсу фізичної

реабілітації / О. Бас // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: збірник наукових праць. Випуск 15 / Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського; головний редактор В.М. Костюкевич. – Вінниця: ТОВ «Ландо ЛТД», 2013, С. 452-456. [Електронний ресурс] – Режим доступу : https://rep.polessu.by/bitstream/123456789/17652/1/Davydov_V.Iu._i_dr_Otsenki_osnovnykh%20storon%20perspektivnosti%20iunykh%20sportsmenok%20v%20akrobatike.pdf

5. Бас О. Свідectво на реєстрацію авторського права на твір №68295 Дисертаційна робота Фізична реабілітація жінок другого зрілого віку після мастектомії у післяопераційному періоді) від 21.10.2016 року.

6. Бас О.А. Визначення якості життя хворих після мастектомії / О.А Бас // Молода спортивна наука України: Зб. наук.праць з галузі фізичної культури та спорту. – Львів, 2006. – Вип.7, т.1. – С.9-14. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/15602>

7. Бас О.А. Особливості зміни показників функціонального стану у жінок після мастектомії після застосування програми фізичної реабілітації / Бас О.А // Спортивна наука України. Науковий вісник Львівського державного університету фізичної культури. – Електронне наукове фахове видання: Львів, ЛДУФК. – 2011, №2, С.59-67. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.sportscience.org.ua/index.php/Arhiv.html>.

8. Бас Ольга Реабілітаційні заходи при ускладненнях після мастектомії/ Бас Ольга, Вовканич Андрій // Молода спортивна наука України: зб. наук. праць з галузі фізичної культури та спорту. – Львів, 2005.- Вип.9, т.2. – С. 20-24. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/14773>

9. Грушина Т. И. Лечебная физкультура при постмастэктомическом отеке / Грушина Т. И. // Советская медицина. – 1991. – № 4. – С. 93–94.

10. Дитяча онкологія. Підручник За редакцією проф. О.С. Дудніченка та Г.І. Климнюка. Харків: Факт, 2013. — 400 с.

11. Маркс В. О. Ортопедическая диагностика : руководство-справочник / В. О. Маркс. – Таганрог : Прогрес, 2001. – 512 с.

12. Медицинская реабилитация : руководство для врачей / под ред. В. А. Епифанова.–2-е изд., испр.и доп.–М.:МЕДпресс-информ, 2008. – 352 с.

13. Онкологія. /І.Б. Щепотін, В.Л. Ганул, І.О. Клименко та ін.; За ред.. проф. І.Б. Щепотіна. – К.: Книга плюс, 2006. – 496с.

14. Онкологія: Підручник для мед. ВНЗ IV р.а. / За ред. Г.В. Бондаря, Ю.В. Думанського, О.Ю. Поповича. Медицина, - 2013, 544 с.

15. Реабилитация онкологических больных / В. Н. Герасименко, Ю. В. Артюшенко Ю. В., Амирасланов А. Т. [и др.]. – М.: Медицина, 1988. – 272 с.

16. Реабилитация онкологических больных при функционально-щадящем лечении / под ред. В. И. Чиссова, В. О. Ольшанского, В. И. Борисова. – М. : [б. и.], 1995. – 250 с.

17. Тейпирование и применение кинезиотейпа в спортивной практике.

Методическое пособие / А.И. Ключков; – М.: РАСМИРБИ, 2009. – 140 с.

1. Тимрук-Скоропад К.А. Фізична реабілітація хворих при радикальному лікуванні раку легень в умовах стаціонару : метод. посіб.

18. Шкалы, тесты и опросники в медицинской реабилитации / под ред. А. Н. Беловой, О. Н. Щепетовой. – М.: Антидор, 2002. – 440 с.

19. Фізична реабілітація : анот. бібліогр. покажч. / Ірина Свістельник. – Київ : Кондор, 2012. – 1162 с.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Zuther Joachim E. Lymphedema management: the comprehensive guide for practioners [Electronic resource] / Joachim E. Zuther // Thieme. – 2005 – P. 270. – Access mode: <http://books.google.com.ua>.

2. Wittlinger G. Textbook of Dr. Vodder's manual lymph drainage [Electronic resource] / Günther Wittlinger, Hildegard Wittlinger // Thieme. – 2004 – 135 p. – Access mode : <http://books.google.com.ua>

3. Фізична реабілітація в онкології : анот. бібліогр. покажч. [Електронний ресурс] / уклад. Ірина Свістельник. – Львів : [б. в.], 2015. – 31 с.

4. <http://www.pubmed.com>

5. <https://www.pedro.org.au/>

6. <http://www.cochranelibrary.com/>

7. <http://www.clinicalevidence.com>

8. <http://www.nice.org.uk>

9. <http://physrehab.org.ua/uk/home/>

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять в усній та письмовій формах.

1. Виконання завдань практичних занять – усно (здача практичного модуля).
2. Контрольна робота (перевірка завдань для самостійної роботи, перевірка матеріалів самопідготовки, матеріалів прослуховування лекційного курсу) – письмово

Форма підсумкового контролю успішності навчання - **іспит** складається з теоретичної частини.

Контроль засвоєння матеріалу включає поточний (теорія і практика -50 балів) та підсумковий контроль – **іспит** (теорія - 50 балів). Сумарна оцінка виставляється за 100-бальною шкалою

Екзаменаційні вимоги

1. Охарактеризувати класифікацію пухлин за стадіями
2. Охарактеризувати класифікацію пухлин за системою TNM
3. Що таке метастази. Види та шляхи метастазування.
4. Назвати відмінності між доброякісною та злоякісною пухлиною.
5. Що таке клінічні групи, дати характеристику
6. Симптоми пухлин молочної залози
7. Загальні симптоми пухлин головного мозку
8. Вогнищеві симптоми пухлин головного мозку
9. Вогнищеві симптоми пухлин півкуль головного мозку

10. Будова лімфатичної системи
11. Будова та функції лімфатичного вузла
12. Особливості та принципи руху лімфи
13. Групи лімфатичних вузлів. Функція лімфатичної системи
14. Симптоми раку легень
15. Симптоми раку спинного мозку
16. Симптоми пухлин кісток
17. Симптоми пухлин м'яких тканин
18. Симптоми пухлин репродуктивної системи
19. Симптоми пухлин шлунково-кишкового тракту
20. Принципи підбору методів обстеження при діагностиці онкологічних пухлин (локалізація за вибором).
21. Загальні принципи лікування в онкології
22. Види оперативних втручань при пухлинах різної локалізації
23. Особливості хіміотерапії, види, ускладнення
24. Особливості променевої терапії, види, ускладнення.
25. Класифікація післяопераційних ускладнень
26. Післяопераційні ускладнення пов'язані з лімфатичною системою
27. Післяопераційні ускладнення пов'язані з неврологічними порушеннями
28. Лімфостаз, як післяопераційне ускладнення, класифікація та ускладнення від нього
29. Парез плечового нервового сплетіння, основні симптоми та різновиди.
30. Що таке мануальний лімфодренаж, особливості застосування
31. Показання до мануального лімфодренажу
32. Протипоказання до мануального лімфодренажу
33. Що таке кінезіологічне тейпування, принципи застосування при лімфодренажі
34. Що таке фізична вправа, особливості використання в онкології
35. Різновиди дихальних вправ, які можна застосовувати онкохворим
36. Бандажування, як специфічний засіб ФТ при лімфостазі
37. Протипоказання до використання бандажування
38. Правила накладання бандажних бинтів
39. Компресійний одяг, показання та протипоказання
40. Пневматична компресія, особливості застосування при лімфостазі
41. Протезування в онкології. Види протезів, особливості реабілітації